

Vogelwaarnemingen – Regio Zuid Antwerpen mei - juli 2016

Luc Van Schoor - Vogelwerkgroep ARDEA

Dit rapport behandelt een selectie van de 102 waargenomen vogelsoorten.

In totaal werden tijdens deze periode in de ARDEA-regio 2160 waarnemingen ingevoerd door 114 waarnemers. Dit totaal is minder dan de helft van het aantal ingevoerde voorjaarswaarnemingen.

Deze keer was Marnix Lefranc koploper met 366 ingevoerde waarnemingen, gevolgd door Danny Jonckheere (178) en Tim Vochten (172).

Het aantal ingezonden waarnemingen in de regio hangt nauw samen met de inzet en tijdbesteding van de waarnemers. Sommige waarnemers gaan veel op "vogel"pad, en geven zowat al wat vliegt door op waarnemingen.be, ook zeer algemene soorten. Anderen sturen maar af en toe enkele gegevens door. De resultaten van de waarnemingen zijn daarenboven sterk afhankelijk van de vogelkennis van de waarnemers zelf. Wie herkent bv de roep van een voorbijvliegende boompieper of determineert een wijffe zomertaling, om maar enkele voorbeelden te noemen. Gedrevenheid en onderzanding zijn vaak de sleutelwoorden bij de determinatie van vogels. Voor beginnende vogelaars biedt ARDEA jaarlijks interessante cursussen aan. Als samensteller van deze 3-maandelijkse vogelverslagen tracht ik

zoveel mogelijk onzekere waarnemingen uit te sluiten, wat soms tot delicate beslissingen leidt. Hoe dan ook: iedere waarnemer is verantwoordelijk voor haar of zijn ingezonden waarnemingen.

De vogelfoto's bij dit verslag werden genomen door fotografen uit het ARDEA werkingsgebied

Soortenbespreking:

Op 8 juni vloog rond 00u38 een roepende **kwartel** over Mortsel, net buiten het ARDEA werkingsgebied. Gedurende de laatste 10 jaar werden in onze regio uitsluitend waarnemingen in juni opgetekend. Het betrof telkens 1 roepende vogel die 's nachts (middernacht tot 2 u) overtrok.

We zetten deze waarnemingen even op een rijtje :

17/6/2009	Hove	SB
18/6/2009	Hove	WDR
18/6/2009	Edegem	MW
30/6/2009	Wilrijk	LVS
06/6/2010	Edegem	MW
03/6/2011	Hove	WDR

Mogelijk hebben vogels die ons in juni bereiken, al eerder op het jaar verder zuidelijk gebroed.

Sommige laat aankomende of doortrekkende kwartels kunnen bv jongen zijn die in hetzelfde voorjaar in Noord Afrika of in Spanje geboren zijn.

Soms wordt nog in augustus/september gebroed. In sommige jaren treden invasies op als gevolg van uitzonderlijk warme maanden april en mei in hun zuidelijke broedgebieden. Mogelijk heeft Vlaanderen nauwelijks een eigen kwartelpopulatie,

maar wordt het aantal vogels dat hier belandt in het voorjaar hoofdzakelijk bepaald door omstandigheden in hun winterverblijfplaats (tropisch Afrika) en hun broedplaatsen. (Atlas van de Vlaamse broedvogels 2000-2002)

We noteerden twee maal laat doortrekkende **ooievaars**.

26 juni 3 ex over Edegem (RB).

3 juli 3 ex over Hoboken (DJ)

Overvliegende **lepelaars** werden 3 x waargenomen langs de Schelde-Hobokense Polder en Petroleum Zuid.

5 juni 1 ex (BM)

7 juni 1 ex (HVL)

17 juli 4 ex (BM)

Het betrof ofwel eerstejaars vogels ofwel adulte vogels mogelijk afkomstig van de broedkolonie in de Verrebroekse plassen die in de Krui-beekse Polder, Hobokense Polder of Noordelijk Eiland-Wintam komen foerageren.

In mei werd 2x één doortrekkende **purperreiger** waargenomen over de Hobokense Polder.

1 mei, tijdens de laatste trektelling (LVS) - 28 mei (BM, ML, GB, DJ)

Grote zilverreiger was deze lente opvallend schaars, met slechts 1 waarneming.

4 juni 1 ex overvliegend Hobokense Polder (WM)

Tussen 12 mei en 15 juli werden 7 doortrekkende **wespendieven** ingegeven :

4 ex over Hove (JD)

1 ex over Hobokense Polder (GD)

1 ex over Mastvest/Antwerpen (GA)

1 ex over Fort V/Edegem (WVA)

Gezien de juli waarnemingen in Hove is het mogelijk dat een koppel wespendieven tot broeden kwam in het gebied Uilenbos-Domein Moretus.

Er werden 2 overvliegende **rode vrouwen** binnen de ARDEA regio waargenomen: 1 ex op 19 mei grens Edegem/Mortsel (AV) - 1 ex op 15 juni over Hove (JD)

Wespendief - Foto: Julien Dua

Een **zwarte wouw** vloog westwaarts over de Schelde te Moretusburg/Hoboken op 12 juni (CC).

Slechtvalken waren vooral actief op en rond hun broedplaatsen bij Umicore/Hoboken (KDK) en de Christus Koningkerk/Antwerpen (LVS, JB). Op deze kerktoren werd dit jaar een mislukt broedgeval vastgesteld met minimum 2 eieren die onbeschut werden gelegd op een vochtige ondergrond naast de koepel (LVS). Indien mogelijk kan het plaatsen van een nestkast hier in de toekomst soelaas brengen.

Een baltsende **kleine plevier** werd op 13 mei gespot op de terreinen van Umicore/Hemiksem (KDK). Op dezelfde plaats werden vorig jaar in juli 3 juveniele vogels waargenomen. Ook nu weer een mogelijk broedgeval ?

Met uitzondering van de broedperiode in mei (havengebied Antwerpen) kwamen volwassen **zwartkopmeeuwen** bijna dagelijks in klein aantal in beeld, verspreid over de ganse ARDEA regio. We noteerden als maximum 10 ex op 1 mei, Hobokense Polder (ML) en 12 ex over Edegem op 26 mei (LJ).

De **koekoek** kwam tot eind juni alleen in de Hobokense Polder en Hove in de kijker met 1 tot 2 ex (19 waarnemingen). Ontbreekt de soort elders als broedvogel ?

Bosuil werd gedurende de ganse periode in en nabij volgende bosdomeinen gehoord: Lindenhof/Edegem (MH, NVH), Klaverblad/Wilrijk (PH), Kasteel Den Brandt en omgeving Beukenlaan/Antwerpen (SB, LA, ML). Nachtegalenpark/Antwerpen met 3 juveniele vogels op 5 mei (JVR), Frijthout/Hove (SVB).

Stenuil was in 3 gebieden present: 1 broedpaar langs Groenenhoek/Wilrijk (LVS, PH). 2 broedparen rond Beekhoekstraat/Hove-Lint (NS) min.1 roepende vogel rond Frijthout/Hove (SVB, JVB, WK).

Waarnemingen van **ransuil** zijn uitermate schaars in onze regio en deze

soort belandde tevens op de rode lijst van bedreigde soorten in Vlaanderen. Daarom is de waarneming van een pleisterende vogel op 27 juni in de "Vogeltjeswijk" in Hove zeker vermeldenswaardig (JD).

Draaihals - Foto: Luc Van Schoor

De **ijsvogel** blijft na een gunstig broedseizoen nog steeds in stijgende lijn gaan. Getuige daarvan de 32 ingevoerde waarnemingen in de regio. Fort V Edegem, tot 3 ex (MJ, WVA). Fort VI Wilrijk, (FVP, SB, TV) Fort VII Wilrijk (PZ, NS, AP, AW) Fort VIII Hoboken (GM, JB) Hobokense Polder (FK, DJ, ML, AS, GB, JP) UZA Wilrijk (RV) Schoonselhof/Antwerpen (JVV) Hof ter Linden/Edegem (BMh) Park Weynincxhove/Hove (SVB).

Tijdens de laatste trekteldag op 1 mei werd nabij de telpost Hobokense Polder langs de Scheldedijk kortstondig een foeragerende **draaihals** waargenomen (LVS). De afnemende betreding van het gebied, als gevolg van het afsluiten van een toegangspoortje bij de Petroleumkaai, schijnt zijn vruchten af te werpen.

De **kleine bonte specht** werd 1 x waargenomen op 12 juni in het Populierenbos/Hobokense Polder (BM).

Tussen 7 en 24 mei werd 3x een zingende **wielewaal** gehoord in het gebied Fort VII/Schoonselhof (AW, AP, PH). Zingende vogels rond eind mei zijn mogelijk territoriumver-

dacht, maar door het ontbreken van waarnemingen in juni is een mogelijk broedgeval onwaarschijnlijk.

De **cetti's zanger** komt in de ARDEA regio alleen in de Hobokense Polder voor met 4 à 5 broedkoppels (ML). Door de zachte winters van de laatste jaren breidt deze vorstgevoelige zangvogel zich langzaam uit in het gebied, gelijklopend met een algemene toename in Vlaanderen.

De achteruitgang van de **spotvogel** als broedvogel in België en Nederland blijkt ook in de schaarse waarnemingen in onze regio. 12 mei 1 ex in de Hobokense Polder (JB) 25 mei 1 zingende vogel langs de Naftaweg, voet Krugerbrug Hoboken (PB) 6 juni 1 ex in een tuin nabij de Antwerpsesteenweg, grens Hove/Kontich (KM). Vermits spotvogels laat toekomen

Ijsvogel - Foto: Gunther Moens

in hun broedgebied, nemen we aan dat de 3 ingezonden waarnemingen doortrekkers betreffen. Mogelijke broedgegevens van deze soort zijn dan ook zeer welkom.

De **sprinkhaanzanger** blijft in onze regio een schaarse doortrekker en broedvogel, uitsluitend in de Hobokense Polder.

Gezien de waarnemingen op 1 mei en 25 juni (ML, BM) van een zingende vogel op zowat dezelfde plaats in de Hobokense Polder wijst dit op een bezet territorium. De dichtst bijgelegen broedplaats situeert zich langs de Burchtse Weel op Linkeroever (LA).

Er werd slechts 1 waarneming van **vuurgoudhaan** ingevoerd : 1 zingende vogel op 1 mei in de Hobokense Polder (DJ).

Buiten het broedseizoen komt deze kleinste onder de Europese vogels regelmatig voor in de HP.

Bij de schaarse waarnemingen in onze regio kunnen wij ons afvragen of deze wat verborgen levende soort auditief wel herkend wordt door de meeste waarnemers.

In de ARDEA regio komt de **blauwborst** alleen voor in de Hobokense Polder, ook al is daar het broedbestand mogelijk beperkt tot 3 territoria in en nabij het Groot Rietveld. Gegevens van 1 mei (ML).

In andere gebieden, bv Kruibeekse Polder, Noordelijk Eiland/Wintam neemt het aantal broedparen gestaag toe. De populatietrend wordt in de eerste plaats bepaald door veranderingen in het rietareaal en de waterstand in het broedgebied.

De aanwezigheid van **nachtegaal** in de regio, zowel als doortrekker als broedvogel, blijft beperkt tot de Hobokense Polder en Petroleum Zuid/Antwerpen-Kiel met max.6 territoria in 2016 volgens de AVIMAP methode (ML). De neerwaartse trend van de broedpopulatie in Vlaanderen, - 63% !! gedurende de laatste 25 jaar, weerspiegelt zich ook in het voorkomen in onze streek

Van **grote gele kwikstaart** liggen 3 waarnemingen voor :

12 juli een overvliegende vogel op de parking van IKEA/Wilrijk (BMh) en telkens ook een vogel in vlucht op 28 juni en 23 juli over Edegem (LJ). Van een mogelijk broedgeval bij kasteel Cleydael/Aartselaar zijn geen gegevens bekend (LVS).

Tussen 3 juni en 17 juli werden in totaal 17 overvliegende **kruis-**

bekken gespot: 8 over Edegem/Hof ter Linden (LJ), 2 over Moretusburg/Hoboken (JP), en 7 over het grensgebied Hove/Kontich waarbij een groepje van 6 ex op 3 juli (KM). Het ging telkens om rondzwervende vogels van deze invasiegerichte soort. De kruisbek staat op de Vlaamse rode broedlijst als "onvoldoende gekend", maar broedt wel geregeld in klein aantal in geschikte voedselrijke dennenbossen van bv de Kempen.

Tot slot van dit selectief overzicht vermeld ik de waarneming van 2 overvliegende **appelvinken** op 11 juni bij de Steytelincklei in Wilrijk (RV).

Volgende onzekere of niet voldoende gestaafde waarnemingen werden in het hierboven vermeld verslag niet opgenomen :

Een overvliegende **kraanvogel** op 27 juni, Antwerpen (BVG)

Een **zwarte specht** op 19 mei in Hof ter Linden/Edegem (KV)

Waarnemers:

AP Anita Piessens
 KM Koen Maes
 AS Achille Schretter
 KV Kris Vos
 AV Anton Veters
 LA Luc Audenaerde
 AW Arthur Wuyts

Luc Van Schoor

Blauwborst - Foto: Luc Van Schoor

LJ Leo Janssen
 BM Bert Mertens
 LVS Luc Van Schoor
 BMh Bert Mestdagh
 MH Marc Hofman
 BVG Bettina Van Gompel
 MJ Marc Jeurissen
 CC Chris Coeckelberghs
 ML Marnix Lefranc
 DJ Danny Jonckheere
 MW Marc Willaert
 FK Flor Konincks
 NS Niels Schild
 FVP Frederic Van de Perre
 NVH Nele Van Hemelen
 GA Gerrit Assink
 PB Peter Bastiaensen
 GB Guy Borremans
 PH Peter Hofman
 GD Gert Devolder
 PZ Plantenwerkgroep Zuidrand
 GM Gunther Moens
 RV Robin Vermylen
 JB Jozef Baffort
 SB Stijn Baeten
 JD Julien Dua
 SVB Steven Van den Bussche
 JP Joachim Pintens
 TV Tim Vochten
 JVB Jan Van den Bussche
 WDR Wout De Rouk
 JVR Joris Van Reusel
 WK Wouter Knaepen
 JVV John Van de Voorde
 WM Wim Mertens
 KDK Kris De Keersmaecker
 WVA Wouter Van Assche